

TÜRKİYE PSİKİYATRİ DERNEĞİ'NİN
KÜRTAJ - SEZARYEN YASA TASARISI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Dünya Sağlık Örgütü Üreme Sağlığı Strateji Raporları, dünyada her yıl ortalama 45 milyon kürtajın yapıldığını ve bunların 19 milyonunun güvenli olmayan ortam ve koşullarda gerçekleştiğini göstermektedir. Türkiye’de 1983’te legal hale gelen kürtaj ile yasadışı düşüklere bağlı anne ölümleri azalmıştır. Şimdi ise büyük bir aceleyle Sağlık Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı’nın beraber hazırlayarak Bakanlar Kurulu’na sunacağı kürtaj – sezaryen yasa tasarısı hazırlamaktadır.

Türkiye Psikiyatri Derneği bu çalışmalarda yol gösterici olacağını umarak aşağıdaki görüşlerini kamuoyuyla paylaşmaktadır.

- ❖ Kürtaj tüm dünyada hala çok yönlü olarak tartışılmaktadır. Ülkemizde Kürtajla ilgili tartışmaları yapan yetkililer, seçilmiş kişiler bazen kadınları suçluluk duygusuna iten, travma yaratan mesajlar vermektedir. Bu tür ifadeler kadınları değersizleştiren, onların refahına ve acısına son derece duyarsız ifadelerdir ve kadınların ruh sağlığı üzerinde onulmaz yaralara yol açabilir.
- ❖ Hazırlanan yasa tasarısının en başta *"İnsanların üreme ve bunu ne zaman ve ne sıklıkla yapabileceğinin kararını verme hakkına sahip olduğu"* na vurgu yapan 1994 Kahire Nüfus ve Kalkınma Bildirgesi’nde güvence altına alınan eylem planları olmak üzere, zaten imzalamış olduğu insan haklarına dayalı tüm uluslararası anlaşmalara uyumlu olmasına çaba göstermelidir.
- ❖ Kürtaj hakkındaki tutumlar ve yasal düzenlemeler ülkeden ülkeye büyük değişkenlik göstermektedir. Konu kamuoyunda tartışılırken ve yetkililerce yasal düzenlemeler yapılırken, yalnızca siyasal ya da dinsel saiklerle hareket edilmesi, kürtaj ve sezaryenin halk sağlığı boyutunun, etik, sosyo-kültürel, psikolojik ve bilimsel yanlarının göz ardı edilmesi son derece sakıncalıdır.
- ❖ Yasal kürtaj izninin yalnızca “anne ve bebeğin bedensel sağlığındaki riskler” ile sınırlı tutulması insanı insan yapan psiko-sosyal özellikleri yadsımaktır. Planlanmamış ya da

istenmeyen gebeliklerdeki “ergen gebeliği, aile içi huzursuzluk, eşin uyguladığı fiziksel şiddet, duygusal istismar, tecavüz sonucu gebelik, ailenin zarar gürme olasılığı ve yoksulluk gibi sosyal etkenler vb” gibi boyutların göz ardı edilmemesi çok önemlidir. Bu gibi gerekliliklerde de kadınlar sağlıklı ortamlarda ve ücretsiz kürtaja serbestçe ulaşabilmelidir.

- ❖ **Planlanmamış gebeliklerin (olması istenmemiş ve dűřünölmemiř) ve istenmeyen gebeliklerin (planlansın ya da planlanmasın, kadının oluşan gebeliği sürdürmek veya doğum yapmak istememesi) ruh sağlığını olumsuz etkilediği iyi bilinmektedir.**

Gebelik depresyonunun önde gelen nedenlerinden biri istenmeyen gebeliklerdir. Depresyonu olan annelerin bebeklerinde erken doğum, doğum ağırlığının düşük olması, beslenme güçlüğü gibi sorunların yanı sıra, uzun dönemde ciddi ruhsal, zihinsel ve davranış bozukluklarına yol açabilmektedir.

- ❖ Planlanmamış / istenmeyen gebeliklerin ruhsal bozukluklara yol atığının bilinmesine karşılık, ***annenin tercihiyle gebeliğin ilk 3 ayında yapılan kürtajın (tedavi amaçlı olmasa bile) ruh sağlığına olumsuz bir etkisi olmadığı da bilinmektedir.*** Aksine, kişileri kürtaj yapmakla damgalamak, özel yaşamın gizliliğine özen göstermemek ve sosyal destek sistemlerinin yetersiz olması, kürtaj ertesinde kadınların ruh sağlığını daha fazla bozmaktadır.

- ❖ Kürtaj girişiminde kişiden tıbbi yarar ve zararları içeren “yazılı bilgilendirilmiş olur” alınması uygundur. Ancak bunun ötesinde babayı açıklamaya zorlamak, ahlaki - dini - psikolojik telkinlerde bulunmak, bir kurulun karşısına çıkarıp “utandırarak ikna etmek” uygun değildir. Kadınların zor karar verdiği, kırılgan ve hassas olduğu bir konu olan kürtaj pratiğinde suçluluk duygularını arttırmak durumu iyice zorlaştırmak ve kadınların ruh sağlığını deneysel olarak bozmak demektir.

- ❖ Yukarıda tartışılanların çođu sezaryene getirilmesi dűřünölen kısıtlamalar için de geçerlidir. Yasayla tıbbi girişim dayatılamaz. Sezaryen tıbbi zorunluluklar dışında, “yazılı bilgilendirilmiş olur” alınarak hastanın tercihine bırakılmalıdır.

TPD ÖNERİLERİ

- 1) Arzu edilmeyen gebeliklerin olmasını ve kürtajla sonuçlanmasını önlemek için kadınlar ve erkeklerin cinsel eğitim ve çağdaş doğum kontrol yöntemlerine ilişkin bilgilere erken yaşlardan başlayarak kolaylıkla ulaşmaları gerekmektedir.
- 2) Üreme sağlığı hizmetlerinin kalitesi artırılmalı ve ülke genelinde yaygınlaşması sağlanmalıdır. Sağlığın ticarileştirilmesi sonucu hastanelerdeki aile planlaması hizmetleri ücretli hale getirilmiştir. Bu hizmetler ücretsiz verilmelidir.
- 3) Yasal kürtaj izninin yalnızca “anne ve bebeğin bedensel sağlığındaki riskler” ile sınırlı tutulmaması ve bazı başka psiko-sosyal zorunluluk hallerinde de (eşin uyguladığı fiziksel şiddet, tecavüz sonucu gebelik, ailenin zarar görme olasılığı, yoksulluk vb”) kadınlar sağlıklı ortamlarda ve ücretsiz kürtaja serbestçe ulaşabilmelidir.
- 4) Planlanmamış/istenmeyen gebeliklerde ruhsal hastalık riski artmış olduğu için bu kişilere tıbbi, ruhsal ve sosyal destek sağlanması için önlemler alınmalıdır.

- Kürtajın yasal bir hak olarak kalmasını savunuyoruz...

- Kadınlar hayatlarını riske atacak tehlikelere zorlanamaz, kürtaja ve üreme sağlığı hizmetlerine her kadın ücretsiz ulaşabilmelidir...

- Kadınların çocuk sahibi olup olmamasına ya da kaç çocuk sahibi olacağına kendileri karar vermelidir...

NOT: Türkiye Psikiyatri Derneği'nin “Kadına Yönelik Şiddeti Önleme Görev Grubu Kürtaj, Sezaryen ve Kadın Bedeninin Denetim Altına Alınması Konusundaki Bilimsel Raporu”nda var olan daha kapsamlı bilgilere ulaşmak için http://psikiyatri.org.tr/uploadFiles/246201212821-kurtaj-Gorev_Grubu_Raporu.pdf adresine başvurabilirsiniz.